

Andersson ym.: Ehdotus laiksi Suomen Säästöpankki Oy:n osakkeiden jakamisesta Suomen kansalaisille

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan, että Suomen Säästöpankki Oy:n (SSP) omistamiseen oikeuttavia osakkeita jaetaan täysi-ikäisille Suomen kansalaisille, jotka ovat tehneet veroilmoituksen tai jotka on lain nojalla vapautettu veroilmoituksen antamisvelvollisuudesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti ja ennen kuin eduskunta hyväksyy jonkin muun pankkitukijärjestelyn, esimerkiksi pankin omiin pääomiin luettavan takauksen myöntämisen yksityisille pankeille taikka erityisen omaisuudenhoitoyhtiön perustamisen.

PERUSTELUT

Säästöpankeissa on miljoona asiakasta ja joka neljäs palkansaaja käyttää niitä palkkapankkiinaan.

Rahamarkkinoiden sääntelyn purkamisen jälkeen monissa säästöpankeissa ja säästöpankkien keskuspankissa SKOP:ssa myönnettiin luottoja sellaisiin tarkoituksiin, jotka sittemmin osoittautuivat keinotteluksi tai jotka maan talouden ajaututtua yritysten ja kotitalouksien voimakaan velkaantumisen takia jyrkkään laskusuhdanteeseen osoittautuivat kannattamattomiksi. SKOP:n ja useiden säästöpankkien varomaton ja holtiton luotonanto johti ne ahdinkoon. Koko kansantalouden vaikeuksia lisäsi vielä hallituksen ja Suomen Pankin kovan markan politiikka.

Säästöpankeille on ohjattu julkista pankkitukea yli 30 miljardia markkaa. Voidaan perustellusti epäillä, että enintään osaa näistä rahoista ei saada koskaan takaisin Suomen Pankille ja valtiolle.

Säästöpankkituella paikataan sitä menetystä, joka aiheutui ns. kasinotalousvuosien sijoitusseikkailuista, ja niitä tappioita, joita syntyi yritystoiminnan epäonnistuneesta erityisesti laman takia.

Tuen antaminen varmistaa sen, että tallettaja saa halutessaan nostetuksi talletuksensa, vaikka sitä vastaava raha on käytetty luottoihin, joita ei hoideta tai jotka on jo kirjattu luottotappioiksi.

Kun talletuksilla on lain mukainen täydelli-

nen talletussuoja ja jos 8 prosentin BIS-vakavaraisuusnormista ei poiketa niidenkään pankkien kohdalla, joilla ei ole merkittäviä ulkomaisia velkoja, pankkituella ei ole ylärajaa.

Kun säästöpankkien hoitamattomat luotot ovat 15–20 miljardia markkaa, pankkituen tarve riippuu luottotappiokirjausten suuruudesta. Luottotappiokirjaus alentaa pankin vakavaraisuutta. Kun em. 8 prosentin raja tulee vastaan, valtio joutuu antamaan pankille omapääheitoista rahaa, mikä kerätään veronmaksajilta verottamalla ja valtion velalla, minkä senkin veronmaksajat maksavat.

Pankeille syntyy luottotappioita yritysten konkurseista. Niinpä hoitamattomia luottoja voidaan vaihtaa valtion pääomatukeen myös panemalla yrityksiä konkurssiin.

Pankkien markkamääräisten talletusten markkinaosuudet olivat vuoden 1991 lopussa seuraavat: osuuspankit 28,9 %, säästöpankit 28,6 %, KOP (ml. STS) 16,4 %, SYP 15,5 % ja PSP 10,6 %.

Vuoden 1993 puoliväliin mennessä säästöpankkien markkinaosuus oli alentunut noin neljännekseen; siirtymää oli tapahtunut prosenttiyksikön verran tasaisesti kaikkien muiden, eniten osuuspankkien hyväksi.

Kilpailevien pankkien edustajien harjoittamalla nakertamisella ja säästöpankkien huonolla yrityskuvalla on epäilemättä ollut vaikutusta tähän siirtymään.

Suomen Säästöpankin yksityistäminen esittämällämme tavalla loisi säästöpankkijärjestelmään lisää vakautta.

Se, mitä näinä aikoina kutsutaan ”säästöpankkiongelmaksi”, on nykymuodossaan seurausta myös niistä ratkaisuista, joita valtion viranomaiset tekivät kesällä 1992. Viranomaisten arvovalta pantiin peliin Suomen Säästöpankki Oy:n perustamisen ja kaikkien säästöpankkien suurfuusion puolesta. Ne eivät ole vakautaneet pankin asemaa.

Tällä aloitteella tähdätään Suomen Säästöpankki Oy:n yksityistämiseen siten, että pankkia ei myytäisi kokonaisuutena tai osina vain kiinnostuneille sijoittajapiireille vaan että merkintäoikeuksia jaettaisiin kansalaisille.

Kun mainitut merkintäoikeudet olisivat vapaasti ostettavissa ja myytävissä, yksityistäminen tapahtuisi markkinoiden ehdoin, ja kansa-

laisilla olisi mahdollisuus joko myydä merkintäoikeus tai vaihtaa se osakkeeseen määräajan kuluttua. Markkinat määräisivät sen, minkä arvoisiksi merkintäoikeudet — ja myöhemmin pankin osakkeet — arvioitaisiin. Aloitteeseen kirjattu osakkeen nimellisarvo ei siis olisi sama asia kuin osakkeen tuleva markkina-arvo.

Mikäli kansalaisilla ei olisi halua pitää yksityistettävä SSP Oy koko kansan pankkina, sen osakkeet siirtyisivät ennen pitkää sellaisille kotimai- tai ulkomaisille sijoittajille tai sijoittajaryhmälle, jotka muodostaisivat pankkia hallitsevan kovan ytimen. Ratkaisu olisi kansalaisten itsensä, kun SSP Oy olisi esitetyllä tavalla koko kansan pankki.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

Suomen Säästöpankki Oy:n osakkeiden jakamisesta Suomen kansalaisille

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Veroviranomaiset velvoitetaan sen mukaan, kuin asetuksella säädetään, lähettämään jokaiselle vuonna 1975 tai sitä aikaisemmin syntyneelle Suomen kansalaiselle, joka on tehnyt veroilmoituksen vuoden 1992 tuloista ja varallisuudesta, merkintäoikeus kahdenkymmenen (20) Suomen Säästöpankki Oy:n 100 markan nimellisarvoisen osakkeen merkitsemiseksi sitä varten myöhemmin toimeenpantavassa osakemerkinnässä.

Oikeus saada kyseinen merkintäoikeus on myös kaikilla niillä, joiden ei ole laillisen syyn johdosta tarvinnut tehdä veroilmoitusta kyseiseltä vuodelta.

2 §

Valtion on kahden vuoden kuluessa merkintäoikeuksien jakamisesta pantava Suomen Säästöpankki Oy:ssä toimeen osakeanti, jossa tämän lain määrittämällä merkintäoikeuksilla saa merkitä nimellisarvoon Suomen Säästöpankki Oy:n liikkeeseen laskemia uusia osakkeita.

Osakepääoman korotukseen on käytettävä

niitä varoja, joita valtio on siihen mennessä antanut yhtiölle pääomasijoituksena.

3 §

Merkintäoikeudet tulee antaa nimetyille henkilöille ja niiden tulee olla vapaasti siirrettävissä.

4 §

Tällä lailla eduskunta päättää jättää takaisinperimättä osakepääoman korotusta vastaavan Suomen Säästöpankki Oy:lle myönnetyn rahoitustuen.

5 §

Pankeille ei saa myöntää mitään muuta uutta avointa tai piilotukea eikä ns. omaisuudenhoitoyhtiöitä saa perustaa ennen kuin tämä laki on saatettu voimaan.

6 §

Yksityiskohtaiset määräykset osakkeiden jakamisesta suomalaisille annetaan asetuksella.

7 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 1993

Claes Andersson

Esko Seppänen